

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasabos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többesőri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Hüvös idő.

Hüvös az idő, nemcsak a természetben, hanem — a társadalomban is.

Mintha valami északi kolosszus intézné az égi és földi planéták járását.

Deresztő hidegség borzongató szele süvölt mindenfelé.

Nem tud kitavasodni. Az emberek nem tudnak felmelegedni. Hüvösök ők is, bizalmatlanok, tartózkodók, zárkóztak egymás irányában. Őszinteség, nyíltság, egymást tisztelő, megbecsülő és segítő jóindulat mintha kezdene kiveszni a lelkekből. Önzés, önérdek, nyilt vagy rejtett gondolatai szabják meg a cselekvések irányát nagyon sokszor, köz- és magánéletben egyaránt.

Bolond világ! A természet megszokott örök rendje visszafelé kanyarul.

Maholnap itt a nyár — fűtött szobában.

Mintha csak a mi társadalmi életünk sivár ridegségét példázná . . .

Gömör-Kishontvármegye . . . Rimaszombat . . . Rozsnyó . . . Dobsina . . . Nagyrőcze . . . Jolsva . . . Tiszolcz . . . ? Mind-mind egytől-egyig érzi azt a társadalmi hüvös fuvallatot, mely nem tudni, egyidő óta honnét jő, csak végigsöpör a jóra való törekvések friss szántásain, és nem engedi kalászba fejlődni a vetések feleseperedni kezdő zöld hajtásait.

A nap aludt ki, az örök tevékeny, termékenyítő, központi mozgó erő? — Nem.

A meleg él. A hő terjeszti sugarait. A fény világosságot áraszt. Csakhogy a meleg, hő és fény tiszta forrása elé egyre-másra kavargó fellegek tornyosulnak. Ha egyik eloszlik: gyűl a másik, harmadik. Vége-hossza nincs a sokféle rejtett és nyilvánosságra került aspirációk ködös, homályos tömkelegének, a melyek hirtelen-váratlan hol felkerekednek, hol megint eloszlanak, hogy ismét más-más alakban újra összeverődjenek.

Hüvös idő . . .

A fény nem tud kibontakozni. Az irigy felhők el-elakarják.

A rügy hiába pattan virágba: gyümölcsöt nem érlel. Lefagyasztja a közöny és kajánság fagyos lehellete . . .

Mennyi sok szép kezdet — folytatás nélkül, mennyi sok kitűzött cél — megközelítés nélkül! Gondolat, eszme: — született, meghalt. Vége.

Nincs összetartás, nincs kitartás! . . .

Kicsinyeskedés, köznapiasság, fanyalgás és lehurrogás, vagy pedig nagyuri lenézés és elbizakodottság mindenfelé.

Bántsd a nagyobbát, rontsd le a tekintélyt, rántsd le a fölötted állót, burkold felhőbe a világosságot, terjeszd a homályt: — ez a hüvös idők zord géniuszának jelszava . . . Unottság, tévovázás, merengés, lehangoltság, kedvetlenség mindenfelé.

A ki a közügyekért él lelkesen, önzetlenül: az csak végzi munkáját robotszerűen, megszokott rendes mederben, észrevétlenül. Fél uj mesgyét szántani. Bosszantja, lehangolja a minduntalan fel-felmerülő igazságtalan, frivol, kihívó, gunyolódó, merész gáncsolódás, mely könnyű szerrel találgatja a hibákat, a kész munkában keresi káskán a csomókat, üt-vág jobbra-balra ész nélkül, cél nélkül, csupán a „heccz“ kedvéért, a mások elkedvetlenítése okáért, mert hát a karzat az ilyesfélet megröhhögi harsogón.

Országszerte ezt a lehangoltságot, elkedvetlenedést és elcsüggedést mutatja mostanság a közélet hőmérője. Pedig kár elcsüggedni. Az emberek között való társadalmi elhidegülés éppen olyan átmeneti, mint az időjárás szokatlan ridegsége. A higanyoszlop, ha várat is magára, egyszer csak mégis felfelé rukkol. A hüvösség oszlik, a meleg erőt vesz rajta.

A jók, a jobbak összetalálkoznak, a félreértések eloszladoznak, mint a felhők szürke ködfoszlányai. A napsugár keresztül verődik. A lelkek hüvös érzése felolvad, egymásba fonódik . . . szóval beáll a normális jobb időjárás, és eljő a nyár, meleg, fénysugáros derűjével, a mely egybeköt, összetart, felvidámit mindeneket.

A hüvös idő nem tarthat örökké . . .

Buzgó, angyal lelkű fiu volt Andor Laczi; szerette otthonát, hol úgy szerették azok, kikkel együtt tanulta ismerni és imádni az Istent.

Tudott gyerek lenni; tudott komolyan vitázni, avagy finoman társalogni; tudott vig, tomboló lenni; tudott elmerülni, átszellemülten imádkozni. Üres óráiban a Madonna szobor lábainál volt az otthona; ott könyörgött erőért boldogságért. Társai azt hitték, hogy ő a legboldogabb, mert nyugodt, megelégedett . . . Lám a külső milyen biztos leplezője a bensőnek! Ajkunk mosolyog, szívünkben meg hatalmas vihar dúl; szemünk ragyog, szívünket meg véres könnyek homályosítják el.

Andor Lacziban már egy hosszú éve küzd a lélek és szív: az ideális isteni szerelem, a földi szerelemmel. Két óriás, melynek barca sorvasztja a testet s pusztítja az arcz pirját. A kispapnak vannak édes percei, mennyei gyönyörei, de vannak kínos órái, napjai, mikor keresztre van feszítve, mert van szíve, melyet ember feletti erővel lehet csak szakadatlanul az ég felé terelni. Milyen boldog volna az ember, ha esze és félve gondozott lelke uralma alatt állhatna mindég. — Az embernek, míg ember, a szív is szokott parancsolni, legyűri az ész érveit, megszakítja a régi fonalat gyakran úgy, hogy nem lehet többé felvenni. „Minek is a szív, szívben a szerelem.“

Andor Laczinak volt szíve, mély tüzi szíve, s abban páratlan szerelem. Ha vashól van is az akarat, meglágyul a szív hevétől, meggyőzi az akaratot, hogy jobb, helyesebb az, mit a szív diktál; miért ne lehetne ezen az uton keresni a tiszta, eszményi boldogságot.

Igy gondolkozott Laczi is, mikor azt az imádkozó angyalt látta, kinek egyszeri látása megváltoztatta gondolkozásmódját, szíve, akaratát irányát. Egy pillantás s megszakadt a régi élet s látott álomszerűen egy másikat, mely küzdelmet, nyomort és boldogságot ígért. Milyen furcsa az emberi szív; elég neki egy pillanat s eltemeti régi ideáit, melyek mellett olyan sokszor élvezte a nyugalmat. Ez a szív joga! Reszkette várta a napokat, mikor a templomba kellett mennie, mert tudta, hogy ott térdel ismét az a szőke lányka, vele átellenben s imádkozik

Ne is tartson. Pusztuljon közülünk! És térjen vissza házaikba és középületeinkbe a bizalom, hűség, barátság és egymás megbecsülés érzéseinek régi patriarchális fénye és derűje . . .

Tompa-szobor leleplezési ünnepélye.

Folytak az előkészületek, a rendező bizottságok serényen hozzáálltak a munkához, gondoskodtak már arról is, hogy az érkező illusztris vendégek elhelyezése s megfelelő ellátása biztosítva legyen. Elismeréssel mondhatjuk, hogy városunk lakosai közül, akik csak tehetik s alkalmas lakással bírnak, szíves készséggel rendelkezésre bocsátották helyiségeiket.

Meg vagyunk győződve arról, hogy polgártársaink a vármegye és város ezen közös szép ünnepélyének fényét külsőleg is emelni fogják s annak előkészítésében s az ünnepély rendezésében szívesen fogják támogatni a rendező-bizottságot. Ezért is már most felhívjuk közönségünket, hogy a házak feldíszítéséről annak idején gondoskodni s a leleplezési ünnepélynél a rendezőség kezére járni szíveskedjék.

A banketre és magára az ünnepélyen való részvételre a vidékről is tömegesen érkeznek a bejelentések — s mi fölötté örvendetes családjaikkal együtt — s az ünnepély napjának közeledésével lépést tart az érdeklődés fokozódása városunkban is.

A meghívott testületek közül már eddig számosan bejelentették részvételüket s úgy hisszük, hogy valamennyien eljönnek a halhatatlan emlékü költő: Tompa Mihály szobrának leleplezési ünnepélyére.

Az ünnepélyre szóló meghívó folytán már eddig bejelentették megjelenésüket: *A m. tud. akadémia* (képviseli: *Lévay József* rendes és *Negyessy László* lev. tag; a *Kisfaludy társaság* (képviseli: *Beóthy Zsolt* és még két tag); a *Petőfi társaság* (képviseli: *Bodon József*); a *sárospataki ev. ref. főiskola* küldöttsége: *Novák Lajos* igazgató, *Szinnyey Gerzson*, dr. *Tüdös István*, *Csontos József* és *Kovácsy István*. A gömri egyházmegye küldöttsége: *Nagy Pál* esperes, *Farkas Ábrahám* e. gondnok, *Csabay Pál*, *Bornemisza István* tanácsbírák, *Vattay László* papi és *Osváth Dániel* világi főjegyző.

A rendezésre nézve mindenesetre kívánatosnak tartanánk, ha az intézkedések az ünnepély előtt falragaszokon is közhírré tétetnének, a szobor körül kordon vonatnék,

csendesen gyöngyház rózsafüzérjéről, míg ő himnuszokat zeng az Urnak Salamonból, Dávid királyból. A gyönyörű zsoltárok tartalmával nem tudott már felszállni szíve a hatalmas Urhoz! nem tudott igazán imádkozni. „Minek is a szív, szívben a szerelem.“

Tekintetük néha találkozott. Olyan soha nem érzett boldogság szállta meg szívét, szinte megfojtotta . . . Csak ő mellette, csak vele lehet boldog és becsületes ember s ez talán a csillagokon túl is tetszésre talál. Hiszen nem bűn a szerelem, ha tiszta, nemes eszmékből fakad.

Kikönnyezte magát a föld, előbujtak a tavasz hirnői, a hóvivágok, az ibolyák. Tavasz volt a természetben, a szívekben. Laczit háborgó lelke kivitte a papnövelde parkjába, ott neki támaszkodott egy vén, fehérkérű platán fának s nézte azokat a magas, sötét falakat, melyen túl más élet van, talán nehezebb mint az övé, de szebb. Nagy méla szemei lassankint megteltek könnyel. Valami édes vágyódás hajtotta fel azokat a szívből.

Egy szép májusi napon elbucszott az óriási platanóktól, el az ódsi sötét falaktól; végig csókolta társait, kik mind annyira szerették, úgy sirattak, mintha testvérük lett volna. Ő nem sirt, nem tudott sirni, hisz lelke örült, örömkönnyeket sem sirhatott, mert az mosolygással jár, mit szóltak volna azok a becsületes öszhajú apák s azok a nemes lelkek, ha abban a fájdalmas pillanatban mosolyog.

Uj léggör, új élet fogadta Laczit, telve nélkülözéssel és boldogsággal, feltalálta akit keresett: Somosy Sárkát, az imádkozó szőke babát. Sárkika neve, gyengéden szerető szíve adta Laczinak az ihletet munkájában s az ifjú óriásként küzdött a létért, szívesen, reménnyel. Boldog az, kit munkájában aranyos nő szív vezérel! Százszorosan boldogtalan az, ki egy ily szívet elveszit!

Még jól fenn volt a nap az égen, mikor Sárkika és Laczi vadvirágok után szaladgáltak a madárdalos hegyoldalon. Egyszer Laczi egy gyönyörű sötét kankalira akadt, mellette szerénykedett élénk piros mezben testvérkéje: a nagyobbik a kicsi fölő hajolt mintha oltal-

TÁRCZA.

Ibolyák.

Írta: HEINRICH JÁNOS.

Épen ellentét a kispapnak; betyáros, fényes fekete bajusza van, reverendát sohasem visel; ott látni minden vig estélyen, s úgy járja azt a tüzes soupert, mintha megakarná magát is, tánczosnáját is szakasztani.

A farsangon azok a jó mamák, azok az önfeláldozó, ásitózó mamák odasereglettek a tiatok közé, keresték a kispapot: Hol, kivel tánczol?

Mikor eltemették a farsangot s bánatos bőjti ruhát kaptak azok a mosolygó babák; megelégnél az esti korzó s az erős villanyfénynél olyan érdekes csevegés folyt a farsangi estéről, azokról a felejthetetlen estéről. Mikor a mama már megsokalta a sétát, olyan szépen könyörögtek azok a beszédes leánykák, — hogy csak még egy fordulót — azután hazamennek.

El nem maradt volna soha ezekről a sétákról Andor Laczi — a kispap. Mihelyt feltűnt a láthatáron imponáló alakja, a mamák meg a lányok összesugtak: „Nini a kispap megint Réthy Ellihez csatlakozik; úgy látszik, a farsangi sok együttlét, a hosszú, duhaj csárdások kihatottak a jövőre is.“

Megjelenése tárgyat adott nehány percze a fontoskodó találgató embereknek. Előszedték a régi kérdéseket: Miért hord a kispap télen-nyáron ibolyát a gomblyukában? Miért tart ki oly híven Réthy Elli mellett? hiszen nem divat manapság az állandóság! Milyen naiv kérdések! Megadják rá a feleletet. Kedvenc virága az ibolya, azért hordja, tetszik neki az ibolya szemű Ellike, azért foglalkozik vele. Nagyon egyszerű magyarázat ez, mégsem igaz.

Az igazi okot csak ketten tudták: Ellike és Laczi, ezek meg hallgatnak róla, mint a sír . . . Vannak dolgok, melyeknek titoktartására édes kötelesség, megnyugtató gyengédség hajtja a szíveket.

melyen belül csakis a szereplők, a küldöttségek, a dalárda és a rendezés tagjai foglalnak helyet, hogy így a rend fenntartása ne legyen megnehezítve. A bankettra szóló aláírási ívek — mint halljuk — a kaszinóban és polgári olvasókörben is ki lesznek téve.

A rimaszombati conserv-gyár.

Alig egy hónapja, hogy megalakult e szép jövővel kecsegtető modern conservgyár részvénytársaság, máris nagy és számot tevő eredményt ért el a vezető férfiak buzgó működése mellett. A földfa vendéglőben a gyár igazgatói lakás átálakítva, a többi munkálatokhoz is ide s tova hozzá kezdenek akként, hogy az július hó 1-éig teljesen készen legyen. A conserv-gyárral felállított bádog edény-gyár már működik, s készíti egyelőre a gyár szükségletére megkívántató edényeket. A részvénytársaság igazgatósága most dolgozik azon terven, miként létesíttessék mielőbb a régóta kívánatos villanyvilágítási telep és egy, a kor igényeinek megfelelő gőzfűrdő létesítése. Tervbe vette a részvénytársaság e czélok mielőbbi elérése és létesítése okából az államtól kamatnélküli kölcsön felvételét, az erre vonatkozó kérelmet a következőkben adjuk:

Nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszterium!

A 1/ alatt esatolt igazolvány szerint Rimaszombatan zöldség, gyümölcs termények és husneműek iparszerű feldolgozása és értékesítése czéljából Conserv-gyár alakult. — A 2/ alatt tisztelettel bemutatjuk ezen gyár alapszabályait. — Az 1899. évi XLIX-ik t.-cz. 1. §-ának h. pontja értelmében jogunk van a hivatkozott törvényben biztosított állami kedvezményt igényelni.

Tisztelettel előrebocsájítjuk, hogy társulatunk nem kiegészítő része egy hasonló czélú külföldi vállalatnak, hanem egészen hazai intézmény, magyar honpolgárok kezdeményezése, olyan vidéken, hol a régibb iparosok keresetforrását az újabb idők vívmányát képező technikai eszközök s más gazdagabb vidék gyár vállalatai elvették s hol a munkaerők segélyezése sürgős szükségnek mutatkozik s a hol a tovább fejlődésre, az ipari vállalkozásra s a kereskedelmi fellendülésre egyedül az adhat alapot, ha az első kezdeményezés a gyakorlatban sikert lesz szerencsés elérni s biztató példát fog képezni az utána következő kezdeményezések számára.

Rimaszombat városa kizárólag kézművesekből állott és áll ma is, a napszámosok és mezei munkások más vidékről jönnek e helyre, a tőzsgyökeres kézműves polgárok a szláv nyelvű lakosság határszélén évszázadokon keresztül a magyar közművelődés és hazafias gondolkodás védbástyáját képezték, meg volt ahhoz vagyoni és értelmi erejük egyaránt, sajnos, hogy ezt nem lehet elmondani ma többé, az értelem, az akarat, az egyéni önérték, a hazafias meg van ma is, a vagyoni erő azonban fenyegető mérvben megapadt s a keresetforrástól megfosztott lakosság saját megélhetési gondjának terhe alatt roskadozni kezd, érélyes és gyors segedelem nélkül jövőben kulturális hivatást teljesíteni képtelen, sőt nem fog tudni megélni sem.

A jelzett tények tudata birta a lakosság tehetősebb részét arra az elhatározásra, hogy az iparnak segélyére legyen; évtizedek óta kerestük erre a legalkalmasabb módot és eszközt, tettünk kísérletet faneműekkel, agyag készítményekkel, egyik sem valósulhatott meg, egyikhez sem volt megszerezhető a gyáralapításhoz kellő tőke, hosszas tanulmányozás és számítás után érlelődött meg azon óhaj, hogy alakuljon meg egy conserv-gyár, — melynek feldolgozandó anyagát erdei és kerti gyümölcs, zöldség-neműben és félighízott marhák buskészetében megyénk területe, sőt maga a rimavölgy egyedül is bőven képes szolgáltatni, — azzal kapcsolatosan létesüljön egy gőzfűrdő, — a mely mint nélkülözhetetlen tisztasági és egészségügyi tényező verseny nélkül egyedül fog állani nemcsak megyei székhelyet alkotó s aránylag nagy értelmiséggel bíró városunk, — de az egész megye területén, — s vezettessék be a város területére a villanyos világítás is, — hogy valamennyi iparműhely annak erejével

mazni akarná. Odahívta Sáríkat, hogy nézze meg ő is e két virágot, azután leszakította.

Maga kegyetlen Laczi, miért nem hagyta élni e testvér virágokat? Nézze, az a kicsike máris fonnyad. Oh nem; az a kicsi tovább élél a vízben, mint a sötét. Vagy tán együtt halnak el! Anyira bizik maga az élénk színből? Pedig az nagyon csalóka. Ne higyen benne. — Ennek a kis virágnak éppen oly kedves, egészséges színe van, mint magának Sáríka, azért bizom benne.

Szereti azt az élénk színt látni arczomon Laczi? Olyan édes ellentéte az a maga hamvas arczának! Sáríka ránézett a piczi virágra s látta, hogy szirmai összeestek, meghalt a kis piros virág, a lány nézte sokáig az elpusztult virágot, mignem megeredtek könnyei. Sáríka maga sir! Ugy-e sajnálja a piros virágot? Azt is számom, de magát még jobban. Látta Laczi, maga a halál képét szereti rajtam. Meghalt a virág, mert szép piros volt, — meghal Sáríka is, mert hamvas arczán mindig ott ült a két piros folt . . .

A következő tavasz meghozta Sáríkanak a — koporsót, szép aranybetűs koporsót. Utolsó pillanatban Laczihoz beszélt: „Látta Laczi, ha nem kellene távoznom, most ismét a hegyek között járnánk, maga nekem sok ibolyát tépne, mint régen. Igerje meg, hogy megbecsüli és hordozni fogja kedvenc virágomat, arról legalább rám emlékezik.”

Leánytársai telehintették ibolyával koporsóját, úgy szerette őket. Három éve, hogy eltemették Sáríkat s Laczi mindig hordja gomblyukában az ibolya-csokrot.

Szívesen csak Réthy Ellivel beszélget — Sáríkaról, mindég Sáríkaról. Élli volt Sáríka szívének a fele, lelkük rokon, egyforma volt; azért tudott és akart vele Sáríkaról, az ő aprólékos tetteiről, szép lelkéről emlékezni. Oly jól esett Laczinak, ha kedves halottjáról beszélhetett. Ha Ellivel táncoltak, azt gondolta Sáríkat öleli. — Volt egy hely, a hol Laczi valóban kispap volt; erről a világ nem tudott. Kűnn a temető fűzei alatt annál a drága sirnál olyan szívből tudott imádkozni; olyan szenvedélylyel udta csókolni a szóztalan hideg márvány hat aranyos etűjét: Sáríka.

működhessek a jövőben s nagyobb mennyiséget és olcsóbban dolgozva fel mint eddig.

Vagyoni erőnk mindenben nincsen meg, részünkre a rendes kedvezmények nem mutatkoznak elégségeseknek, arra volna szükségünk, hogy iparfejlesztési czélokra kamatmentesen 100,000 kor. államkölcsönt kapjunk.

Közönségünk tehetősebb része a kifizűtt czélok egyikének megvalósításához, a conserv-gyár 100,000 kor. alaptőkéjének összehozatalában már kimerítette erejét, képes volna azonban arra, hogy a másik 100,000 koronát oda adja a jövedelmét biztosító államilag garantított értékpapirokban a kért kamatmentes államkölcsön fedezésére, mely tisztelettel aziránt esedezőnk ennélfogva:

miszerint ipari vállalkozásunk részére a jelzett értékpapirokkal biztosítás és fedezés feltétele alatt a nagyméltóságú földművelésügyi miniszteriummal egyetértve 100,000 kor. kamatmentes államkölcsönt folyóvá tenni s az 1899. évi XLIX. t.-cz. 11. § a, b. és c. pontjaiban lefektetett elvek szerint a keresetadó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója, továbbá az általános jövedelmi pótdadó, — a gyári telek és épületek adója, a gyári gépek megszerzésével kapcsolatosan felmerülő illetékek alól az illeték egyenértéke alól, a részvénytársaság megalakulásával, a gyár alapításával szükségessé vált szerződések, egyéb okiratok és részvények bélyegilletéke alól a törvényben megállapított 15 évi időtartamra felmenteni s gyár-vállalatunk részére a magyar állam tulajdonát tevő összes vasúti és közlekedési vonalakon szállítási kedvezményt engedni méltóztassék.

Mély tisztelettel vagyunk

Rimaszombatan, 1902. évi május hó 20-án

*A rimaszombati conserv-gyár részvénytársaság
Igazgatósága.*

Korunk vezéreszméje.

A reakció úgy látszik általános. A kiváltságos osztályok a mult század nemes jelszavaitól, a szabadság, egyenlőség és testvériség jelszavától megittasulva, az idealizmus által vezérelve, spontán alkotják meg azon szabadságotadó intézményeket, melyek a népek fejlődni képesek. A sztoikus becsületesség és az idealizmus legszebb diadalát üli. A tiszta szabadelvűség szárnyait minden életviszonyra kiterjesztette s széjjel szaggatva a középkor jogi és gazdasági békóit, az életnek akadálytalanságát proklamálta. Ezen jelenségre az új éra, az új rendszer megalkotói azt álmodák, hogy nincsen erő, mely a szabadságot lehelő intézmények alapját az idealizmust fejlődésében megakassza, annak virágzása biztosítva van.

Az addig elnyomott tömeg, a kiváltságos osztály nemes felbuzdulásától mámorba esett, — ezen eszméletlenség azonban nem jelentette végső melegegedését, mert álmából felcsodott és ignorálva azon tény, hogy a nagy természetben az abszolút egyenlőség kivihetetlen, a mint-hogy nincsen két egyenlő faveél vagy fűszál sem, a gazdasági egyenlőséget és a jogegyenlőséget követelte. Ezen ötlet gondolkodóba ejtette, lelke és szíve kopár területé vált, nagyon alkalmassá arra, hogy a kor nagy realistáinak, különösen a természetbuvároknak tanai iránt fogékony legyen és azokat tévesen, saját érettségével és nívójával nem számolva, önző és kivihetetlen czéljainak szolgálatába ejtse. Az idealizmusnak gazdag, őszinte érzése helyébe befészkelődött a létért való küzdelem sivár tudata, mely a nép minden rétegének jelszavává vált. Ezen jelszó alatt vonult be korunk realizmusa, alig észrevétlenül, de diadalmasan. Ezen jelszó a *gazdasági érvényesülést vezéreszmévé tette.*

Minden életviszonyban ott látjuk és nem szükséges messze mennünk, hogy lássuk. Gazdasági érvényesülés a kornak gondolata, a kor erre vágyik. Az életviszonyokból úgy látszik kihalt az idealizmus és magasan csapkodnak a realizmus hullámai. Az a szerény hajó, melyben még az idealizmus romjai vannak elhelyezve, ropog, csikorog, mintha ezer darabra akarnak széttörni a realizmus vésszes tornyosuló hullámai. Látjuk, a mint a fővárosok utcáin szemünk előtt elvonulnak a kenyeret sőhajtók sokadalmai, proklamálva a jogot a munkához, a léthez és a gazdasági egyenlőséghez, látjuk a tengerentúlról költözők nagy számát, kik gazdasági okok miatt megtagadják a legtermészetesebb érzelmet, melynek e földhöz kellene őket lánczolni, látjuk Anglia önző hadjáratát, a törekvést a gazdasági érdekek bármily irányú védelmezésére, legyen az akár tisztességtelen verseny, akár a gazdasági törvények szabad érvényesülésének valamely más korlátozó módja.

Igen! az életnek azon oldala, mit gazdasági életnek neveznek, meg van nehezítve. A tényleges okok eléggé ismeretlenek vagy inkább többtelék. Bizonyára egyik elsődrendű oka az igényeknek tulságos, a megélhetéssel lépést nem tartó emelkedése, — mivel szemben úgy látszik, hiába jegyezték meg, hogy a nemzet tanuljon meg takarékoskodni. A másik szintén számbavehető oka a tulnépességben fedezhető föl: „nagy nemzeteknél a népesség szaporodása inkább bajnak tekintendő, semmint áldásnak (Spencer)”. Mert nem lehet a népet tényleges osztályainak aránytalan megosztásáról, diszharmóniájáról beszélni akkor, mikor minden osztály panaszkodik. Miután nemesak a természetben, hanem a társas létben is minden törvényszerűen történik, be kell ismerünk, hogy a mai helyzet is törvényszerű, mely nemzetgazdasági bajokon nyugszik és csak azután virrad ránk egy idealisabb, kívánatosabb korszak, midőn az okok, a nemzetgazdasági okok veszítenek súlyukból. (Ismeretes *Bohnár* tana, ki azt hirdeti, hogy az idealizmus fellángolását azonos visszahatásként a realizmus számító hidegsége, azonképen, mint a szép eszméjével telt ifjúkorta a jó és igaz eszméjére áttérő öregkor. Sajnos, érezzük ezt a változást; mintha a nép imáadásában kimerült volna az emberiség!)

De midőn az életviszonyok ily egyoldalú nyomást gyakorolnak az ember agyára, a teóriának kötelessége azt kellő mederbe szorítani és az embernek valódi lényét minden vonatkozásban érvényre juttatni, a teóriának kötelessége ideális czélokot jelölni ki és ideális eszközöket. Magasztos, a föld porából fölemelő eszméket hirdetni, azokért lelkesíteni és sujtani azon irányt, melyet mindjárt feltámadásakor a közzelfogás és az erkölcs kétkedéssel fogad. A belátásnak nem szabad korlátlanul érvényesülni és annyi jogban, a mennyit megérdemel, részesíteni kell ellenfelét, az érzelmet is.

A haszon elérése a legfőbb jó, ennek elérése a boldogság! Ez képezi a tettek rugóját és taszítja az embert egy lelki világ nyomoruságos sívárságába, melyben minden csak pusztaság, melyben nincsen egyetlen virág, melynek illata elfelejtetné vele az étellel való bajokat és a valódi boldogság édes érzetétbe ringatná. A haszon keresése pedig nem összeköti, hanem szétválasztja az embereket és az életben úgy állanak egyedül, mint a pusztában emelt kőszobor. És hogy ezen monstrum milyen hatalmas és divatos, kitűnik nemcsak a gyakorlati életből, hanem egy némely komolyan kidolgozott teoriából is.

Igy például azért vagyok az államnak a polgára, mert ez rám nézve hasznos és mielőtt többé mar nem hasznos: más állam polgára leszek. Bizonyára ismeretes ezen teória és a kik az egyetemen ezt hallgatják és elmennek a parlamentbe, bolondoknak tartják a tudatlan képviselőket, kik a hazaszeretet szavára lángra gyulnak, a kik nem tudják, hogy őket a haszon és nem valamelyes etikai érték köti a „hazához.” Nem az etikai személyiség eszméje, mely évszázadok szívét és lelkét fűzte össze, foglalta egy fenséges gondolat felemelő birodalmába és termékenyítette meg az ember érzelmevilágát, nem az eszme, mely lelkesített, melynek hatalma lángra lobbantotta milliók szívét, nem ez eszme közössége foglalja össze az állam polgárait, hanem a haszon. Ha a földi lét egyik legfenségebb kincsét, a haza ilyen értelmezését — mely minden kornak szent volt — ennyire arczul ütök és megtagadják, ha a hazaszeretetet, áldozatkésztséget, önfeláldozást — melyek korántsem járnak haszonnal — a haszon teóriájával neveltségessé teszik, akkor ne keressük az etikai személyes lét legkisebb létalakjában, a családban a szeretet összekötő kapacitát, ne az anyának szeretetét gyermekei iránt és viszont, mert hiszen ezek pusztán haszomból szimulálják a régi kor ócska hagyományát, a szeretetet és az önfeláldozást.

Ha az idealizmust a szociális lét ilyen magasságában nem találjuk, keressük talán az élet apróbb vonatkozásaiban? Csodálatos, hogy akad még író, a ki ezen haszonhajászó korban el nem sülyedt az ő idealizmusával. Ámbár ilyen író fölötté ritka. (Ki ír ma úgy, mint Ruskin vagy Daudet Alfonz? Csodálkozunk-e azon ha Brunetiere felolvasást tart a Vatikánban, hol a esődbe jutott tudományról és kifaradt kutató szellemről beszélve, érintkezési pontokat keres az idealizmusban következőes egyházzal? A mai kor nem akar vagy nem tud a fenségesben, az érdekek nélküli szépségben gyönyörködni, legyen az akár a művészeti, akár az etikai világból merített szép, nem akarja megérteni, hogy a boldog élet legfőbb forrása, ha „az örökkévaló szépséért lelkeseledve, ennek zománzával igyekszünk behinteni a hibák rozsdafoltjait. (Ferenczy.)

Konstatálnunk kell, hogy a gazdasági kérdések birodalma hatalmas hódítást tett. Nem osztályok, hanem államok usznak benne, igazolva *Plato* analogiájának igazságát, hogy az állam egy nagy ember. Legvilágosabb példa, ha ugyan speciális utalásra szükség van, az állami mai gazdasági küzdelme, a védvamos soronapók követelése és a német birodalom az önző gazdasági czélok végpontjág sülyedt agrár vámjával. Gazdasági problémákkal talán soha sem traktálták annyit az államkormányokat, mint manapság. És az igazi bajok ismeretének hiányát semmi sem bizonyítja fényesebben, mint az ajánlott orvosszerek ellentétessége. Csak abban egyeznek, hogy önzők és egyes érdekesorportok czéljainak szolgálatába állanak. Némelyek igazolhatók, némelyek nem azok. Sokaknál felelevenedik *Cobden Rikárd* ismeretes mondása, hogy enni muszáj, ha huszonnégy óra alatt csak egyszer is. Sajnos, hogy sok gazdasági akciónak jelentősége már ezen alacsony nívóra esett. Ezek alkalmasak arra, hogy az embert csak egy irányban érvényesítsék és az idealizmust elnyomják. Ezen alacsony nívón sok mindent lehet merészlni, mert ez sok mindent igazol és könnyen nyer megbocsátást. Ezen a nívón nem kell törődni a nagy írók szép tanításával, hogy az emberek és nemzetek között az érintkezést barátságossá, intenzívvé kell tenni. Ezen a nívón szabad önzőnek lenni. De gyakran látjuk, hogy ennek mértéke az igazolható nívón is tulságos, felülmulja a szükségesség mértékét és hogy a *gazdasági törekvések többé nem eszközök, hanem czéllá degradálódnak.*

Spencer szerint az élet fenntartása — fizikailag kifejezve — nem más, mint fenntartása a belső folyamatok egyensúlyozott kombinációjának külső erővel szemben, melyek annak megsemmisítésére törekcsenek. Ezen erőket alatt a kor, úgy látszik pusztán csak a gazdasági erőket érti, ezeket halmazza, melyek halmazásában minden nem büntetendő eszköz jó. A mai kornak gazdasági hatalom kell, mely nem a létfenntartás eszköze, hanem czél. (Talán nem egészen igaztalanok *Machéavelli* e szavai: „Az emberek rosszak és ostobák, mindazonáltal ott, a hol életük és vagyonuk forog fönn — mondja gnyosan — nem egészen esztelenek. Különösen a vagyont nagyon szeretik, atyjuk halálát előbb elszenvedik, mint vagyonuk elvesztését.”)

Korunkat átmeneti állapotnak nevezi *Spencer*, melyben az ember még nem él helyesen, embri mivoltát minden tekintetben nem érvényesíti, cselekedetei tökéletlenek, mert nem állanak összhangban *mások* jólétével. „Ha majd elértük a magaviselet fejlődésének azt a legmagasabb fokát, a melyen egy tökéletesebb egyéni élet szolgáló cselekedeteink a faj fenntartására szolgáló cselekedeteinkkel együtt, nemesak összeférők lesznek mások hasonló cselekedeteivel, hanem azokat még elő is fogják mozdítani, s midőn majd ez a magatartás természetünk spontán kifolyása, normális cselekvésünk eredménye lesz: akkor majd kétségtelenül minden funkciónak megrövidülése avagy tulságba vitele a helyes magatartás utjáról való letéréssel lesz egyjelentésű.” Mily kimért, akademiikus meghatározása az ideális boldogságnak! Boldog is lehet az a kor, a mely a boldogság meghatározásának ilyen hosszú mondatával dicsekedhetik, irigyeljük tőle és vágyódunk utána. Mert való, hogy az a kor, melyben a létfenntartás kérdése nem zavarja az összhangzó magaviseletet, melyben gazdasági eszközök nem cél gyanánt szerepelnek és nem nyomják el az ideális törekvéseket, melyben az emberi természet minden irányban szabadon érvényesül, az a kor: az idealizmus kora.

Dr. Knepó Sándor.

Kitiltó határozat.

Kivonat a klenóci magyar olvasókör választmányának 1902-ik évi május hó 17-én tartott ülése jegyzőkönyvéből:

1. Áronffy Ernő elnök szívélyesen fűzőzőlven a megjelent választmányi tagokat — előterjeszti s közli a rimaszombati Casinó 1902-ik évi április hó 18-án tartott választmányi ülés, másolatban küldött jegyzőkönyvi kivonátát s a választmányt határozathozatalra kéri.

A választmány a jegyzőkönyvi kivonatban foglalt határozatot teljesen magáévá teszi s szinte megbotránkoztatja tejezi ki azon, a minden alapot nélkülöző támadás felett, a mely a „Gömöri Hírlap“ f. évi április hó 13-ik számában megjelent s a mely megyénk szeretve tisztelt főispánja Hámos László ur ellen intéztetett. — Határozatilag kimondja:

1. Hogy megyénk köztisztületben álló főispánjának Hámos László ur személye iránt tisztelétét s nagybecsülését fejezi ki.

2. A „Gömöri Hírlap“-ot az olvasókör helyiségéből kitiltja.

3. Ezen fenti határozatát a rimaszombati Casinó elnökségével közli. — Kmf.

Helyvig Ede,
titkár.

Áronffy Ernő,
elnök.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetés megújítását, mint a hátralékos előfizetést ki egyenliteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Pünkösöd. Sokan elkérdeztük magunkban most vasárnap: „Mi van ma, mi van ma?“ — s olyan nehezen esett rámondani, hogy: „Piros pünkösöd napja!“ Olyan szomorú volt a pünkösöd napja, mint a milyen a husvét volt, s mint a milyenről még karácsonykor keseregünk. Múltó következeléssel viselte magát mind e három ünnepen az idő egyformán. Karácsonykor még nem fűtöttünk, husvétkor szánkázunk, pünkösökör meg a kályha mellett kuczorogunk. Hogy mi lesz ebből, — Falb a megmondhatója. . . Mondja is; már megírta a receptet egész szeptemberig az időjárásra, mely ugy látszik, hogy mindnyájunkat bosszant, csak őt magát gyönyörködteti kegyetlen igazságaival. A lefolyt ünnepek alatt különben templomaink tömve voltak, kivált délelőtt, de a kirándulók és az ezekre váró vendéglősök reménye és várakozása elázott és megdermedt.

Kinevezés. Altdorffer István kir. törvényszéki bírót, mint a hivatalos lap közli, ő felsége a király a kassai kir. ítélőtáblához bírónak nevezte ki. Nagy örömmel értesültünk e kiváló és a közönség által osztatlan szeretettel körülvett férfit váratián kiállításáról, mely egy kiváló képzettségű jogászt, különösen a bányaajog terén kitűnő szakértőt, fáradhatatlan munkaerőt és városunk társadalmi életének kedvelt alakját érte. Mig azonban kinevezetése alkalmából őszinte szerencsekívánatainkat kifejezzük, másrészt nagyon sajnáljuk, s velünk ugy a jogkereső közönség, mint a város társadalma, hogy körünkől kinevezetése folytán nemsokára távozni fog. De reméljük, hogy nem fog rólunk megfeledkezni, kik között sok kellemes napot eltöltött és a kik őt emlékünkből örömmel megtartjuk.

Vármegyénk az udvari bálon. Folyó hó 14-én ő felsége a király által a budai várban adott udvari bálon vármegyénkbeli Ivánkovics János megyés püspök, gróf Andrassy Géza nevével, Farkas Abraham, gróf Serényi Béla, Kubinyi Géza, Szentiványi Árpád, Putnoky Mór és Fáy István orsz. képviselőik vettek részt.

Előléptetés. Forner Károly hadnagyot — a helybeli m. kir. állami menteléhez beosztott tisztet — ő felsége főhadnaggyá léptette elő. — Gratulálunk!

Egyházközségi gyűlés. A tiszáninneni ev. ref. egyházközség folyó hó 27-én Miskolcra tartja gyűlését, melyen az egyházmegye világi tanácsbírái közül Máriássy Andor, Bornemisza István és Lukács Géza vesznek részt.

Házasság. Szép esküvő ment végbe városunkban folyó hó 17-én. Ekkor vezette oltárhoz Telkes Sándor beregszászi főgimnáziumi tanár Dalnay Kálmán pénzügyi számtanácsos kedves és szép leányát Arankát. Boldogság kísérje a szép frigykötést!

Eljegyzés. Szojka Pál helybeli fiatal kereskedő, ki városunkban új fűszer- és vegyes kereskedést nyit, f. hó 18-án eljegyezte Túróczy Marikát, ifj. Túróczy János helybeli timár kedves leányát.

Anyakönyvi kinevezés. A m. kir. belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök a helyi anyakönyvi kerületbe Holics Ernő körjegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki.

Majális. A rimaszombati állami elemi iskola növendékeinek majálisa, mely a szabadkai erdőben lesz megtartva, a tantestület megállapodása szerint folyó hó 28-án lesz.

Halálozás. Brauner Gyula m. kir. állami állatorvost és családját mély gyászba borította atyja: Brauner Soma, az 1848–49-iki szabadságharc egyik hős bajnoka, ki a csataterén súlyos sebeket kapott, folyó hó 20-án 71 éves korában hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászosan elhunyt. A tisztas öreg ur hosszú ideig gazdálkodott, de néhány év előtt visszavonult s nevével csendesen élte utolsó napjait. Temetése ma, csütörtökön délután lesz. Nyugodjék békében!

Diákok kirándulása. A rimaszombati egyesült protestáns főgimnázium kebeléből tíz tanár vezetése alatt 26 tanuló indult folyó hó 16-án délelőtt a féltizenegyes vonattal arra a másfél hétre terjedő szép kirándulásra, melynek előkészületeiről már több ízben megemlékeztünk. A kirándulók vidám seregét igen sok érdeklődő kísérte ki az állomáshoz, szerencsekívánatok kifejezésével.

Csizi fürdő. A csizi híres jódbróm fürdőben a kedvezőtlen időjárás dacára, vendégeinek száma május 15-én már 110 volt.

Megemlékezés. Minél inkább ritkul azoknak a tisztelteméltó ősz bajnokainknak a sora, a kik amaz 1848/49-ét végig küzdötték, megmutatva a késő unokáknak is nem szóval, hanem hősi tettek és kiontott drága vérök árán: mi a haza, — s hogyan kell azt szeretnie minden hű magyar fiának: annál időszerűbb megemlékeznünk róluk most, hogy az egyiket közülök ismét magához szólította a halál szabados ura. Az akkor kiskori diákból honvédszázárnak főesapott és ama diés szabadságharcunkat — résztvevén Isaszeg, Hátvan, Szolnok, Debreczen alatt vívott csatákban — egész a Világosig megpróbált becsületes honvéd: Kolbenhayer Pál Coburg hercegi uradalmi vasgyári tisztviselő nines többé az élők sorában. Halálát két lelkész, egy erdész fia s kiterjedt rokonsága gyászolja. Hazájaért dobogó nemes szive lángja Vörösvágyon, élete 70-ik évében folyó május hó 14-ének hajnalán hamvadt ki örökre. Benne a társadalom egy igaz embert, tisztviselői pályáján több mint 50 évig becsülettel munkálkodó hivatalnokot, jönevű magán homeopatha-orvost, lelkes hazafit vesztett. Addig élt, a mig csak közhasznu munkára képes volt, az élet-erő lankadtával pihenni tért oda, a hol többé nem fáj semmi. . . . Álljon emlékének megörökítésére e helyütt följegyezve ezen néhány elismerő szó. Gyermekei az alábbi gyászjelentést tették közzé: „Alulírottak a legmélyebb fájdalommal jelentjük ugy a magunk, mint a nagyszámu rokonság nevében is, a forrón szeretett édes jó atya, nagyapa, ipa és testvérnek Kolbenhayer Pál Coburg hercegi vasgyári tisztviselőnek, folyó évi május hó 14-én reggel 4 óraker áldásos életének 70-ik évében hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászosan elhunytát. A drága halott hült teteme folyó évi május hó 15-én délután 4 óraker fog az ágostai hitvallásu evangélikus egyház szertartása szerint a vörösvágyi vasgyári sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Vörösvágy, 1902. évi május hó 14-én. Béke porainak! — Áldás emlékére! Bukovszky Ilona és Kicsiny Ilona mint menyek, Bentsik András mint vő, Kolbenhayer Lajos, Kolbenhayer Emma, Kolbenhayer Gyula, Kolbenhayer József mint gyermekek. Kolbenhayer Zoltán, Kolbenhayer Ilonka mint unokák. Kolbenhayer Mária mint testvér.“

A roznyói rabbiválasztás már hosszú idő óta foglalkoztatja nemcsak az ottani izr. egyházat, hanem a város és vidéke egész társadalmát. Miután a hosszas huzavona mellett máig sincs végérvényesen elintézve a dolog, s sokan nem tudják, mi ennek az oka, közöljük a vallás- és közoktatás miniszternek most kiadott érdekes rendeletét, mely a választás megejtésére intézkedik. A rendelet így szól:

„Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. 22234. szám. — Tekintetes Bornemisza László urnak, Gömör-Kishontvármegye alispánjának. — Dr. Gutlohn Henrik, mint a roznyói izraelita hitközség elnöke két rendbeli kérvényét, melyben a kerületi anyakönyvvezető rabbi választásának elhalasztását, másikkában az anyakönyvi kerületből a roznyói hitközség kiválásának kimondását kivanja, továbbá Altstock Ede és társainak két rendbeli beadványát és esatolmányait, melyek egyikeben az elhalasztást ellenzi, másikkában pedig a roznyói anyahitközségnek a kerülettől való elválasztása ellen tiltakozik, hivatkozással folyó évi 74354. számú rendeletemre — azzal küldöm meg Tekintetességednek, hogy tekintettel arra, hogy ezen különböző óhajokat tartalmazó beadványokból és nyilatkozatokból nem lehet eligazodni, vajjon melyik törekvés felel meg a tagok többsége óhajának, és tekintettel azon kizárólagosan jogosult elvre, mely szerint hitközségi ügyekben mindig a többség akarata kell, hogy érvényesüljön és hogy vége vessék fent hivatolt rendelettemmel már befejezett ügyben való folytonos kérvényezéseknek és panaszokdásoknak, de tekintettel végül arra is, hogy a jelen esetben tisztán személyes érdek kérdéssről van szerintem szó; de mivel mult évi 74354. számú rendelettemmel már kimondottam, hogy a kerületi tagok mellőzésével megejtett rabbi választás nem bír érvénnyel, dr. Weiskopf Artur megválasztását tudomásul nem vehetem, viszont a Lemberger Izsák nyilatkozatok alapján rabbinak történt proklamálását sem ismerhetem el oly választásnak, a mely a szabályoknak megfelelő módon megejtettnek tekinthető volna. — Mindezeknél fogva tehát felhívom Tekintetességedet, az összes tárgyiratok idezárása mellett, hívja össze jelen rendeletem vételétől 30 napon belül Roznyóra az ottani izr. hitközség tanácstermében megtartandó rendkívüli közgyűlésre a roznyói izr. hitközség és kerületének minden szavazó-képes tagját és Tekintetességed vagy megbízottja elnöklele alatt történjék szavazás a fölött: 1. Elfogadják-e a közgyűlés többsége, hogy a kerület mellőzésével megválasztott dr. Weiskopf Artur legyen a roznyói izr. anyahitközség önálló rabbi, ki mint ilyen az iskolákban a hitoktatói teendőket is végzi Roznyón és a 83 hitközségi tag által proklamált Lemberger Izsák legyen a roznyói izr. anyakönyvi kerület anyakönyvvezető rabbi, szóval, hogy két egyenlően díjazott és koordinált minőségű rabbi legyen a roznyói kerületi izr. hitközségnek; 2. hogy azon esetben, ha a közgyűlés a választásnak az 1. pontban körülírt elintézés ellen szótöbbséggel nyilatkoznék, történjék szavazás a fölött, hogy a kerületi hitközség kit óhajt roznyói kerületi rabbinak dr. Weiskopf Arturt vagy Lemberger Izsákot-e? Megjegyzem azonban, hogy a mennyiben Lemberger Izsák választatnék meg kerületi anyakönyvvezető rabbinak, tekintve, hogy dr. Weiskopf Artur már előzetesen is a roznyói izr. anyahitközségben hitszónoki és hitoktatói minőségben működött: ezen állásából el nem mozdítható és járandóságait, valamint az esetleg megválasztandó Lemberger Izsák járandóságait és a rabbi özvegyek nyugdíjait a kerület és az anyahitközség együttesen tartoznak fizetni és hogy dr. Weiskopf Artur Roznyóról való eltávazása esetén is a kongresszusi alapon álló roznyói izr. anyahitközség jogosítva lesz más és oly hitszónokot és hitoktatót választani, a ki a budapesti orsz. rabbi semináriumban nyerte kiképezését. Eljárásáról jelentését annak idején elvárom. — Budapesten, 1902. évi május hó 5-én. Wlassics s. k.“

Köszönetnyilvánítás. Mindazon jóakaróink — és igaz barátainknak, a kik elhunyt feledhetetlen jó atyánk halála felett érzett mély fájdalomukat akár személyesen, akár írásban kifejezett részvételükkel enyhíteni kegyesek voltak, — fogadják e helyen nyilvánított leg-őszintébb hálás köszönetünket.

A gyászoló Kolbenhayer-család.

Tavaszi mulatságok. A helybeli kath. olvasókör június hó 1-én a Széchenyi kertben tavaszi mulatságot rendez 1 korona belépti-díj mellett az itt létesítendő zárda alapja javára. — A polgári olvasókör első tavaszi mulatságát — mint halljuk — szintén a Széchenyi kertben rendezi június hó 8-án. — Az olvasókör kuglizzójának megnyitása folyó hó 25-én, vasárnap délután megy végbe.

Gömör megye monografiája. Magyarország vármegyei és városai monografiájának összeállítását már évek óta viszi egy tekintélyes vállalat, mely már eddig 7 kötetet adott ki. Most Gömör megye monografiáját akarják megírni, s e célból Vende Aladár e napokban városunkban tartózkodott, hogy az adatok megszerzésére nézve az előintézkedéseket megtegye.

Dobsinai hangverseny. A dobsinai községi polgári leányiskola 1902. május 29-én este a nagyvendéglő dísztermében az intézet Melcz-alapja javára jótékonyzéli hangversenyt rendez, a következők műsorral: 1. Májusi dal. Zsaskovszkytól. — 2. Magyar népdalok. „Éreszkedik le a felhő . . .“ „Ha madárka száll az ágra . . .“ — 3. Részlet a „Bibliás ember“ című operából. — Magyar népdalok „Dalos erdő . . .“ „Ugyan mit is kell már csinálnom . . .“ — 5. „A vadrózsa.“ Daljáték. Szövegét írta Várady Antal, zenéjét: Poldini Ede. — Kezdeté este 7 és fél óraker. Jegyek előre váltak május 25-ikétől kezdve Sárkány Boldizsár ur kereskedésében.

A fehér kereszt-egylet országos intézményét a belügyminiszter állami kezelésbe vette át, s az itteni lelenczház igazgatóját, Dr. Löcherer Tamást leirat után értesítette a miniszter arról is, hogy egyelőre Budapesten szándékozik felállítani egy állami menhelyt, s tervbe vette, hogy mindenütt, hol az országos Fehér-Kereszt egylet fiókintézeteket tartott fenn, állami gyermekmenhelyt létesít. Addig is azonban a Fehér-Kereszt egylet mostani fiókját állami kezelésbe veszi, s az ügyvezetésben a központi állami menhely gondnokságával lesz összeköttetésben a mi intézetünk.

Tíz éves találkozó. Halasi Viktor törvényszéki aljegyző Szombathelyen megbízatásához képest felhívja volt iskolatársait, a kik vele együtt a roznyói ág. evang. főgimnáziumban az 1892. évben érettségét tették, hogy a találkozó sikere érdekében címüket s az 1892. évi megállapodástól esetleg eltérő indítványait vele mielőbb közöljék.

Halálozás. Rácz Janit, az országszerte ismert kassai jeles cigányprimást, Losonez város szülöttét, ki városunk és az egész megye közönségének remek játékával hosszú időn keresztül oly sok élvezetet nyújtott, 58-ik évében elragadta a halál. A kitűnő cigányprimást folyó hó 13-án kísérték utolsó útjára. A halottas kocsit előtt az összes kassai cigány zenekarok hegedültek a szomorú, bánatos halotti bucsuzatot.

Lehullott a lepel. A Tompa-szoborról, mely már egy fél esztendeje helyén áll, de a közönség szeme elől egyelőre folytonosan el van takarva, tegnapelőtt egy pár percze lehullott a lepel; s a véletlenül arra járó közönségnek alkalma nyílt a hivatalos leleplezés előtt gyönyörködni a szép szobor tökéletességeiben. A futó leleplezés pedig azért történt, mivel a szobrot alkotója Holló Barnabás szobrászművész jelenlétében s utasítása szerint lefényképték a képes újságok számára. A fénykép fölvétel után ismét rá tették a szép szoborra ugyanazt a bizonyos rongyot, melyben oly régóta dísztelenkedik.

Orvos-gyógyszerész gyűlés. A gömörvármegyei orvos-gyógyszerész egyesület és orvos-szövetség folyó hó 27-én kedden délután 4 óraker Roznyón, a fűrdő termében tartja tavaszi közgyűlését. — A tanácskozás tárgyat képezik: 1. Előterjesztések. 2. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 3. Az országos orvosszövetség alaptökeszerző bizottságának megkeresése. 4. A budapesti orvosi kör segélyegyletének felhívása. 5. Egyéb, a gyűlés napjáiig beérkező ügyek elintézése. 6. Szakelőadások és bemutatások. — A közgyűlést közvacsora követi.

A dobsinai jégbarlang veszedelemben. Dobsina városának az a bizottsága, melynek feladata a jégbarlangra felügyelni, a minap ott járt s azt a tapasztalatot tette, hogy a jégképződés az utóbbi években oly rohamos, hogy a barlang termei szemlátomást kisebbednek és — a mi végtelen kárára van e tündéri alvilágnak — a gyönyörű jégalakzatok fokozatosan kisebbednek és beleolvadnak a környezett roppant mélységeibe. A rohamos jégképződés megállítására felmerült az a terv Dobsinán, hogy a barlang területe felett levő erdőség egy részét letarolják, hogy így a fátlan területen a csapadék gyorsabban futna le a völgybe s a beszivárgás, illetve azzal együtt a jégképződés is csökkenne. E tervt előterjesztette Dobsina városa a Földtani Intézetnek, amely azonban óva inti a várost az esetleges végzetessé válható kísérletezéstől s ajánlja, hogy kérje ki e tekintetben a barlang legjobb ismerője, dr. Krenner véleményét. Ez meg is történt. A szakértő még eddig véleményt nem mondott.

Orvosok, gyógyszerészek, szülésznők. A megyében 1901-ben allandoan 42 orvostudor és 4 sebész működött; ezek közül 39 orvostudor és 3 sebész 69 orvosi állást töltött be 85500 korona évi javadalmazással. Két orvos-tudor és egy sebész-magángyakorlatot, 1 honvéd ezredorvos fogorvosi és két budapesti orvos a nyári idény alatt Csizben fűrdő-orvosi gyakorlatot folytatott. — A megyében levő nyilvános 20 gyógyszerésztől (6 real, 13 személyjogú, 1 fiók-gyógytár) husz okl. gyógyszerész, 7 okl. segéd, 8 nem okl. segéd és gyakornok működött. — Okl. szülésznő az öt rend. tan. városban 16 és 23 községben 37, összesen 53 működött. 103 községben ugyanannyi főorvosi képesítéssel bíró és 104 községben 109 paraszt baba működött. 46 községben egyáltalán nem volt baba.

Tűzilárma. Mult szombaton délután nagy rémületet okozott a harangok vészjelző kongása, de csakhamar kiderült, hogy a kéményseprők mulasztása folytán nem lett bejelentve a kéményvétel s a harangozó — lángot látva — megkondította a vészharangot. A kéményseprők összeveszték egymás között és összeszidták a harangozót, ez se maradt nekik adósuk — egyéb baj nem történt.

Melléklet. Felhívjuk olvasóink figyelmét Koront Vilmos rimaszombati puskaműves, géplakatos és szakmechanikusnak mai számunkhoz mellékelt hirdetésére,

Bakkancs-szállítás. A m. kir. honvédség 1903. évi lábbeli szükségletéből a hazai kisiparosok részére fentartott 16,300 pár bakkancs és 6700 pár könnyű cipő szállítására a pályázat kiíratott. A bakkancs párjaért (10) tiz korona 15 fillér, a könnyű cipőkéért (8) nyolcz kor. 65 fill. van megállapítva. A lábbelik 1903. évi márczius végéig szállítandók a budapesti honvéd központi ruhatárba. Bónatpénz nem szükséges. A kisiparosok állandó vagy a szállítás céljából létesített alkalmi szövetkezetei, az egyes iparosok ajánlatai felett előnyben részesülnek. Az ajánlatok ott, hol ipartestület van, ennek útján, egyébként közvetlenül a miskolci kereskedelmi és iparkamarához és pedig legkésőbb folyó évi június hó 1-ig nyújtandók be.

Nyugtázás. A rimaszombati ipartestület kezelése alatt álló „elagott és munkaképtelen iparosok segély-alapja” javára újabban a következő adományok folytak be: Nemesvidi ipartestület 5 korona, Benyo Béla 5 kor., bárifai ipartestület 10 korona, Lusztig Menyhért 1 kor., diósgyőri ipartestület 5 korona, Reinitz Zsigmond 2 kor. és újkécskai ipartestület 5 korona együtt 33 korona, a már előzőleg kimutatott adományok összege 2452 korona 80 fillér, összesen: 2485 korona 80 fillér. Rimaszombat, 1902. május 21-én. *Rónay Gyula jegyző.*

Magán-hirdetések.

Pályázati hirdetmény.

2009. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. városnál elhalálozás folytán megüresedett **szülésznői állásra** pályázat nyitattik.

Felhívtnak azért mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó év **május hó 30-ik napjáig** a polgármesteri hivatalhoz adják be.

A szülésznő évi fizetése 120 korona. — Egyéb feltételek a városi tisztviselőknél megtudhatók.

Rimaszombat, 1902. május hó 15.

Dr. Kovács, polgármester.

Hirdetmény.

Tiszoloz nagyközség előjárósága közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező **nagyvendéglő és Óvám** nevű korsma **tetőzetének javítását,** illetve kicserélését és eszeréppel való újra fedését árlejtés útján a legolcsóbb ajánlattevőnek szándékozik kiadni.

Az árlejtés napjával **május 27-ikének** délutáni 3 óráját tűzi ki. A végzendő munkák és az árlejtesi feltételek a község házában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Tiszoloz, 1902. május 12-én.

Setina János, **Csech István,**
jegyző. bíró.

2-2

Hirdetmény.

303. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék és a tornallyai kir. járásbíró 1901. évi 5430. és Sp. 350. számú végzése következtében **Sidlaier és Weisz özég** javára **Hangonyi István** ellen 94 korona 60 fillér és 60 korona s járuléka erejéig 1901. évi november hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1600 koronára becsült juhok, bárányok, lovak, tehén és takarmányból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíró 1901. évi V. 443/7. számú végzése folytán 107 korona 66 fill. tőkekövetelés, ennek 1901. évi január hó 15-ik napjától járó 6%-os kamatai és eddig összesen 118 kor. 82 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Urajon, alperesnél leendő eszközölésére **1902. évi május hó 27-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozóknak oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Rimaszécs, 1902. évi május hó 12-én.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

GECS ISTVÁN

férfi szabó

Rimaszombat, Erzsébet-tér 8-ik szám.

Alólirott tisztelettel értesitem a nagyérdemű uri közönséget, hogy legujabban Budapestről

férfi szabó műhelyem

vezetésére egy kitünően képzett **szabászt** szerződtettem; felhívom ennél fogva mindazok figyelmét, kik divatos és szép állású öltözéket kívánnak, szerencsétlenségük megrendeléseikkal.

25 év óta a n. é. közönség pártfogásának örvendő üzletem biztosítékot nyújt, hogy a műhelyemből kikerülő munka ugy jószág, mint méltányos áránál fogva megrendelőim meglegedését érdemelte ki.

Szolgálatkészségemet a n. é. közönségnek felajánlva, vagyok teljes tisztelettel

GECS ISTVÁN.

Ugyanitt egy 13-14 éves jó magaviseletű fiu tanulólul felfogadtatik. 3-3

Hirdetmény.

1804. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtónak **Szabó János** végrehajtást szenvedő elleni 200 kor. s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§ ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő kiette községben fekvő s a kiettei: 29. sz. tjkvben A. 1. 2. sor, 10 hrsz. alatt foglalt kert és 39/2 hrsz. alatt foglalt beltelek és azon épült 5. sz. a. házból a Szabó Jánost felerészben megillető jutaléka 234 korona — és a kiettei: 29. sz. tjkvben A. 3-16. sorszám alatt foglalt 2/8. Urb. külbirtokból és ehhez tartozó Urb. erdő, legelő illetményből a Szabó Jánost felerészben megillető jutaléka 445 koronában fent ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte annak megtartására határnapul **1902. évi július hó 10-ik napjának** délelőtti 10 óráját Kiette községébe a községi bíró házához tűzte ki, mely alkalommal a fent körülirt ingatlanok a becsáron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozóknak tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 23 kor. 40 fill. és 44 kor. 50 fillért készpénzben, vagy az 1881. 60. tcz. 42 §-ában jelzett és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1902. évi április hó 3 ik napján.

1-3

Velez, kir. tszéki albiró.

Lakásváltoztatás.

Alólirott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy folyó évi **május hó 1-től** lakásomat és nagy kényelem és diszszel berendezett

fényképészeti műtermemet

a Kossuth Lajos utcából az **Andrássy-ut 1-ső szám** alatti ujon épült házamba (a vármegyeházával szemben) helyeztem át.

Rimaszombat, 1902. május 15.

Tisztelettel

Andrási László, fényképész.

Ugyanitt két bolthelyiség azonnal kiadó.

2-*

Eladó bolt.

A **klenczi** gazdasági, fogyasztási és hitel-szövetkezet boltja italmérsi joggal eladó lévén, venni szándékozóknak a szövetkezet elnökségénél jelentkezhetnek.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

304. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tcz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1902. évi 1450. számú végzése következtében **dr. Krausz Gyula** ügyvéd által képviselt **Barok Miksa** javára **Sproch Mihály** ellen 197 korona s jár. erejéig 1902. évi márczius hó 12-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján felülfoglalt és 690 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, szekér, gazdasági eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíró 1902. V. 181/2. sz. végzése folytán 197 kor. tőkekövetelés, ennek 1901. május 1-ső napjától járó 6% kamatai 1/3% váltódij és eddig összesen 48 kor. 94 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Nyustján, alperes lakásán leendő eszközölésére **1902. évi május hó 24-ik** napjának délutáni 2 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozóknak oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. tcz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszombat, 1902. évi május hó 10-én.

Gasko, kir. bir. végrehajtó.

Értesítés.

Van szerencsénk az érdekelteknél közönséget értesíteni, hogy

hordó-gyárunk

a mai kor igényeinek berendezve, teljesen elkészült s bármely nagyságu és mennyiségű **hordókra megrendeléseket már elfogadunk.**

Gömöri faipar részv.-társ.

Pelsücz.

Hirdetmény.

1053. sz. — A tornallyai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Fejes Károly** végrehajtónak **Özv. Lőkös Zsigmond** né mint kk. **Lőkös Zsigmond** tt. gyámánya végrehajtást szenvedő elleni 475 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az imolai 61. sz. tjkvben A. I. 6-9, 12-18 sorszám alatt foglalt házhely, kert, szántó, rét és erdőbirtokból kk. **Lőkös Zsigmond**nak B. 31. alatti illetőségére az árverést 632 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902. év június 3-ik napján** d. e. 10 órákor Imola község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozóknak tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi 60. tcz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi nov hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-dik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Tornallyai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság 1902. évi márczius 27.

Baszlidész, kir. albiró.

HERCZ JENŐ

gazdasági gépgyára, kazánműhelye és vasöntő-deje, gazdasági gépek és eszközök raktára

MISKOLCZON.

CLAYTON és SHUTTLEWORTH

mezőgazdasági gépgyárosok képviselősege és raktára.

Ajánlja jól berendezett **gépjavító műhelyét** a t. gazdaközön-ség figyelmébe.

Gőzmozgonyok, cséplőgépek,

mindennemű **mezőgazdasági gének javítását, tűzszekrények, kazánmunkák elkészítését** legjobban, legjutányosabban foganatosítja.

Állandó nagy raktár **Clayton és Shuttleworth-féle kitünő sorvető-gépekben, egyetemes aczélekék, kettős ekék** s más egyéb talajmivelő eszközökben. Ekevasak, eke és **vetőgép tartalékreszek** mindig készletben vannak. 3-3

